

FULLT FOKUS PÅ JURIDIK OCH ÅTERVÄXT I BYGGBRANSCHEN

BYGGMÄSTAREFÖRENINGARNA I STOCKHOLM
OCH PÅ GOTLAND SAMT BYGGFÖRETAGEN
I ÖSTS VERKSAMHET 2025

BYGGFÖRETAGEN

STOCKHOLMS BYGGMÄSTAREFÖRENING

Stockholms Byggmästareförening är en branschorganisation med närmare 700 medlemsföretag inom olika kompetensområden. Föreningen fungerar både som en mötesplats för bygg-, anläggnings- och specialföretag och som opinionsbildare i samhällsutvecklingen.

De sju branschutskotten har kontakter med politiker, myndigheter och beställare samt arrangerar konferenser, seminarier, behandlar remisser och skriver debattartiklar. Stockholms Byggmästareförening vill bidra till att medlemsföretagen blir mer attraktiva arbetsgivare och att de får de bästa förutsättningarna för att skapa affärsmässig samhällsnytta.

Visionen är en attraktiv, sund och säker byggbransch.

INNEHÅLL

FÖRSIKTIG FRAMTIDSTRO EFTER FLERA KRÄVANDE ÅR

Kristin Andersson, vd för Stockholms Byggmästareförening och regionchef för Byggföretagen 3

NYA BYGGMÄSTAREGARANTIN - EN VIKTIG KVALITETSSTÄMPEL

Intervju med Samuel Bardh, ordförande i Konsumententreprenadutskottet 4

MEDLINGSFORUM - NY PLATTFORM FÖR ATT LÖSA TVISTER

Intervju med Linda Widding Bisenius, sekreterare i Entreprenadutskottet 6

FLER BYGGSTARTER - ETT GEMENSAMT ANSVAR

Intervju med Li Cederwall Frizzo, ordförande i Bostadsutskottet 7

ROT-PRISET

Tellus - vinnare 2025 10

BRISTANDE UPPFÖLJNING AV AVTAL SKAPAR OSUND KONKURRENS

Intervju med Aneta Mattsson, ordförande i LOU-utskottet 12

AKTIVITETER SOM VÄCKER UNGAS LUST ATT BYGGA

När unga får testa olika byggyrken väcks intresset för branschen 14

GOTLAND SATSAR PÅ ATT LOCKA UNGA BYGGARE

..... 16

»JAG KÄNDE MIG SEDD NÄR JAG FICK STIPENDIET«

Intervju med Eric Forsstipendiaten Alf Björk 18

OMSLAGSFOTO: ISTOCK

REDAKTÖR: HENRIK BENTERÅS LUCHT,
STOCKHOLMS BYGGMÄSTAREFÖRENING

TEXTER (OM EJ ANNAT ANGES): KARIN CEDRONIUS

LAYOUT: MARIANNE ENGBLOM

PRODUKTION: TULLBERGS KOMMUNIKATIONSBYRÅ AB
OCH KARIN CEDRONIUS

TRYCK: MULTIPLY SOLUTIONS, 2026 | MILJÖMÄRKT PAPPER

Tellus i Vallentuna vann ROT-priset 2025. FOTO: BARABILD

VD KRISTIN ANDERSSON

FÖRSIKTIG FRAMTIDSTRO EFTER FLERA KRÄVANDE ÅR

2025 BLEV ETT ÅR av omställning, prövning och spirande tillväxt.

EFTER NÅGRA ÅR AV konjunkturedgång, kostnadsökningar och en osäker omvärld växer nu en ny framtidstro fram. Mot slutet av året kunde vi ana en del positiva signaler och tendenser till försiktig stabilisering åt det positiva hållet. Investeringarna ökar, konkurserna minskar och regelverket lättar för bostadsköparna.

FOKUS FRAMÅT kommer fortsatt för många medlemmar att vara kostnadskontroll, effektivisering och långsiktig utveckling. Samtidigt har vi utmaningar att hantera när det gäller att vara en attraktiv, trygg och säker bransch – där utgör kompetensförsörjning och arbetsmiljöarbetet grundstenar för att vi ska vara en sektor som kan växa och utvecklas.

Med rätt prioriteringar kan byggsektorn återhämta sig och bli en motor för hållbar tillväxt och stärkt konkurrenskraft i hela samhället. **KRISTIN ANDERSSON**

DIGITALISERING, industrialiserat byggande och klimatsmarta material förändrar hur vi planerar, producerar och arbetar för att vara attraktiva och kostnadseffektiva. Bostadsbehovet är fortsatt stort i vår region och infrastrukturen kräver investeringar. För att möta detta krävs tydliga spelregler och snabbare tillståndsprocesser. Med rätt prioriteringar kan byggsektorn återhämta sig och bli en motor för hållbar tillväxt och stärkt konkurrenskraft i hela samhället.

FOTO: ROSIE ALM

KRISTIN ANDERSSON

**VD, STOCKHOLMS BYGGMÄSTARE-
FÖRENING OCH REGIONCHEF FÖR
BYGGFÖRETAGEN**

Samuel Bardh är avdelningschef på Gärdets Bygg AB och ordförande i Konsumententreprenadutskottet.

FOTO: JENNY FREJING

BYGGMÄSTAREGARANTIN

– EN VIKTIG KVALITETSSTÄMPEL

En trygghet för privatpersoner och en kvalitetsstämpel för medlemsföretagen. Nu är den efterlängtrade Byggmästargarantin lanserad, som ett resultat av långt och idogt arbete i konsumententreprenadutskottet.

STENHÅRD KONKURRENS och oseriösa aktörer som tar jobben från de som är seriösa. Det är verkligheten för många medlemsföretag, inte minst de som vänder sig till konsumenter. Många av dem får se sig omkörda av osunda byggföretag som varken har kollektivavtal, miljö- eller kvalitetstänk, men som i stället lockar med orimligt låga priser på olika jämförelsesajter.

– Detta är ett stort problem för alla seriösa entreprenörer som är måna om att jobba rätt, långsiktigt och hållbart och som vill bidra till att vår bransch har ett gott rykte, säger Samuel Bardh, ordförande i Konsumententreprenadutskottet och avdelningschef på Gärdets Bygg AB.

Men nu har medlemsföretagen i Stockholms Byggmästareförening fått ett helt nytt verktyg att ta till i kampen om kunderna – den nya Byggmästargarantin, som infördes vid årsskiftet.

– Äntligen har vi fått den här garantin på plats. Efter många år och mycket hårt arbete är de fantastiskt roligt att vi nu är i hamn, säger Samuel Bardh.

MÅLET MED GARANTIN är både att skapa en större trygghet för konsumenterna och att stärka förtroendet för medlemsföretagen. Det är samtidigt ett

effektivt marknadsföringsverktyg. Med Byggmästargarantin kan företagen visa upp att de är seriösa aktörer som bryr sig om att allt ska bli rätt, och som står för kvalitet och fackmannamässigt arbete.

– Våra kunder investerar stora summor i byggarbeten i sina hem och måste kunna lita på att arbetena utförs korrekt, så att värdet består i många år. Samtidigt lever vi i en tid där miljö- och hållbarhetsfrågor står högt på agendan. Kraven på långsiktighet måste därför följa med hela vägen till slutkunden, säger Samuel Bardh.

GARANTIN VISAR att det finns en seriös plan för hur man ska hantera eventuella oenigheter. Dessutom bidrar den till en bättre byggbransch i och med att den uppmuntrar till skriftliga avtal – något det i dag finns stora brister kring för arbeten som utförs mot privatpersoner.

Samuel Bardh jämför Byggmästargarantin med liknande garantier och certifieringar i byggbranschen som hjälper kunden att välja rätt.

– När vi kan visa upp och berätta om Byggmästargarantin får kunden ett konkret incitament att välja våra medlemsföretag.

FOTO: ISTOCK

Det blir en tydlig kvalitetsstämpel som skapar den trygghet som kunderna efterfrågar.

BYGGMÄSTARGARANTIN GER konsumenten ett extra skydd om ett fel uppstår och inte blir åtgärdat. Garantin gäller för klassiska byggfel som läckage eller andra fackmässiga missar. Medlemsföretaget ska först få möjlighet att åtgärda felet, men om parterna inte kommer överens kan kunden få ersättning med upp till två prisbasbelopp för att åtgärda felet. Först ska dock felet dokumenteras av en oberoende, certifierad besiktare och därefter prövas i Allmänna reklamationsnämnden (ARN). Garantin gäller bara om det finns ett skriftligt avtal.

När vi kan visa upp och berätta om Byggmästaregarantin får kunden ett konkret incitament att välja våra medlemsföretag. **SAMUEL BARDH**

- Alla våra medlemsföretag har åtagit sig att alltid följa ARN:s beslut och att alltid arbeta enligt hög yrkesetik. Garantin säkerställer att vi får bättre efterlevnad av de krav vi redan gått med på.

SOM MEDLEMSFÖRETAG behöver man inte göra något speciellt för att ta del av Byggmästargarantin, den ingår i medlemskapet. Däremot uppmantrar Samuel Bardh alla medlemsföretag att berätta för sina kunder om garantin och hur den fungerar.

- Detta är ett perfekt sätt att stärka förtroendet för våra medlemsföretag, så se till att berätta om den för alla kunder du möter.

FOTO: ISTOCK

KORT OM BYGGMÄSTARGARANTIN

- En garanti som ger konsumenter extra trygghet om ett arbete inte blivit fackmässigt utfört.
- Träder in om entreprenören inte tar sitt ansvar när något har gått fel.
- Gäller vid typiska byggfel, till exempel läckage eller andra brister i utförandet.
- Förutsätter skriftligt avtal, att felet konstaterats av certifierad besiktningsman och att ärendet har prövats av ARN.
- Ansökan görs via ett formulär på Stockholms byggmästareförenings webbplats, varefter ärendet prövas.
- Ersättning kan lämnas med upp till två prisbasbelopp.
- Kostnadsfri för konsument och entreprenör
- Gäller för avtal som ingåtts efter den 1 januari 2026.

Linda Widding Bisenius, entreprenadjurist och sekreterare i Entreprenadutskottet.

FOTO: ROSIE ALM

MEDLINGSFORUM

NY PLATTFORM FÖR ATT LÖSA TVISTER

Twisterna i branschen ökar och leder inte sällan till processer som blir både dyra och segdragna. Att göra upp utanför rätten är ofta betydligt bättre för alla parter. Den 1 januari 2026 startade Medlingsforum – en tjänst till medlemsföretag som vill ha stöd för att hitta en lösning utanför domstolen.

FOTO: ISTOCK

DETTA ÄR MEDLINGSFORUM

Medlingsforum är ett pilotprojekt som kommit till på initiativ från styrelsen i Stockholms Byggmästareförening. Det startade den 1 januari 2026 och har som mål att fler medlemsföretag ska kunna lösa entreprenadsrättsliga tvister sinsemellan genom medling med hjälp av föreningens jurister, utanför rätten.

Håll där Linda Widding Bisenius, entreprenadjurist och sekreterare i Entreprenadutskottet! Vad är Medlingsforum?

- Det är en ny tjänst från Stockholms Byggmästareförening där vi erbjuder våra medlemmar en alternativ lösning för att lösa tvister mellan två medlemsföretag. I stället för att gå via juridiska ombud och pröva en tvist i domstol, vilket kan ta lång tid och kosta mycket pengar, får parterna hjälp och stöd av jurister hos oss för att hitta en lösning.

Varför behövs det här?

- Vi har sett att andelen entreprenadsrättsliga tvister har ökat, även mellan företag som båda är medlemmar hos oss. Problemet är att om två medlemsföretag är i konflikt så har vi tidigare haft svårt att erbjuda vår kostnadsfria rådgivning, eftersom vi inte får ställa medlemmar mot varandra. Därför har vi inte kunnat ge råd i sådana situationer annat än på övergripande nivå. Tack vare Medlingsforum kan vi nu hjälpa även de här medlemsföretagen att komma fram till en lösning på ett snabbt och kostnadseffektivt sätt.

Hur går det till att anlita Medlingsforum?

- Grundförutsättningen är att det är två villiga parter som båda vill delta i medlingen. Man börjar med att fylla i en ansökan på vår hemsida där man beskriver problemet och skickar in diverse underlag. Sedan kontaktar våra utsedda medlare företagen och hämtar in ytterligare fakta innan mötet äger rum på plats hos oss. Vid mötet deltar båda parterna tillsammans med medlarna. Inget av företagen ska ha med sig något eget juridiskt ombud. Tanken med Medlingsforum är just att vi löser det tillsammans med parterna som pratar direkt med varandra. Våra medlare stöttar, faciliterar och hjälper parterna att komma fram till en lösning som båda kan vara lika nöjda med.

Vad händer om man ändå inte kommer överens?

- Medlingsforum ska vara en snabb process som inte drar ut på tiden. Förhoppningen är att parterna ska enas om en lösning vid det första sammanträdet. Men om parterna har behov av det finns en möjlighet till ytterligare ett sammanträde inom 15 dagar. Kommer man inte överens då heller avbryts förhandlingarna.

Vad kostar det?

- Den enda kostnaden är en administrativ avgift på 2800 kronor när man ansöker om medling. I övrigt är det fritt för våra medlemmar. Så det är en betydligt billigare lösning än att gå via juridiska ombud.

Förutom den uppenbara vinsten för de tvistande företagen – vad ser du mer för fördelar?

- Jag tror att den här nya plattformen för konfliktlösning gynnar hela branschen i det långa loppet och att det skapar en tryggare och mer effektiv byggbransch i slutänden.

FLER BYGGSTARTER – ETT GEMENSAMT ANSVAR

Byggbranschen har haft några riktigt utmanande år, med byggpriser som har skjutit i höjden och bostadsproduktion som har stannat av. Under året har Bostadsutskottet arbetat hårt för att skapa en dialog med kommunerna om den här problematiken.

ÖKADE KOSTNADER men minskade intäkter – det är verkligheten för många av de byggbolag som arbetar med nyproduktion. De senaste åren har präglats av tuffa utmaningar för hela branschen med pandemi, inflation, skyhöga elpriser och inte minst kriget i Ukraina. Allt detta sammantaget har bidragit till att bostadsproduktionen har avstannat.

– Det har varit mycket utmanande att möjliggöra nya bostadsprojekt helt enkelt eftersom kalkylerna inte har gått ihop, säger Li Cederwall Frizzo, affärsutvecklingschef på Einar Mattsson och ordförande i Bostadsutskottet.

SAMTIDIGT HAR KOMMUNERNA ett ansvar för bostadsförsörjningen till sina medborgare. Men trots byggbolagens önskemål om att kommunerna ska se över nivåerna och betalningstidpunkterna för markpriserna, som är en stor delpost i totalkalkylen, så har svaret allt som oftast blivit nej.

– Svaret har generellt varit att även kommunernas kostnader har ökat och att de därför inte kan sänka sina markpriser. Det skapar något av ett moment 22 eftersom byggbolagen då inte kommer i gång med bostadsbyggandet. Många bostadsutvecklare har dessutom krav på att en viss andel av bostäderna ska vara sålda innan det får okej för att byggstarta, säger Li Cederwall Frizzo.

I EN AMBITION att komma närmare varandra i den här frågan har Bostadsutskottet ända sedan 2023 drivit frågan kring hur branschen och kommunerna kan arbeta tillsammans för att hitta lösningar, både kring förväntansbilden och lönsamhet.

Ett konkret exempel på det arbetet är det pedagogiska materialet med en fiktiv kalkyl, som Bostadsutskottet har tagit fram. Kalkylen visar tydligt på obalansen mellan utvecklingen av byggkostnader och bostadspriser mellan åren 2021 och 2023. I materialet finns

även en prognos för hur den fortsatta utvecklingen till 2027 blir, om ingenting händer.

– Den här exempelkalkylen visar att detta gap är en stor utmaning. Trenden är dessutom att kostnadsutvecklingen fortsätter om än i en mer normal takt. Så även om försäljningspriset till stor del har återhämtat sig och räntan har sänkts betydligt sedan toppen så kvarstår ändå ett stort gap, säger Li Cederwall Frizzo.

EFFEKTIVITETSTALET, det vill säga hur stor andel av ytan som är intäktbringande, är en viktig parameter. När den försämrats blir även kalkylen avsevärt sämre.

– För oss bostadsutvecklare är detta ett bekymmer eftersom det ju är på boytorna som vi tjänar pengar. Därför är det viktigt att de förutsättningar som affären bygger på bibehålls genom hela processen, från planläggning och projektering till produktion, säger Li Cederwall Frizzo.

BOSTADSUTSKOTTET HAR UNDER ÅRET träffat ett flertal kommuner och presenterat det så kallade »Gapet« för att tydliggöra problemen och utmaningarna. Dessutom har man hållit ett uppskattat seminarium under Almedalsveckan där kommunpolitiker bjöds in för att ta del av och samtala om den här informationen. Allt detta arbete har skapat en bra dialog och större förståelse från kommunernas håll, tycker Li Cederwall Frizzo.

– Vi har fått mycket positiv feedback från de kommuner som vi har träffat. De flesta säger att det blir så tydligt när de får se siffrorna så här visuellt, svart på vitt.

Hon poängterar att det självklart är ett samarbete och att båda parter måste dra sitt strå till stacken. Även byggbolagen får vara beredda att göra vissa avkall på sin lönsamhet.

– Vi måste förstås också bidra men det är stor skillnad mellan att dra ner en del på sina lönsamhetskrav och att få röda siffror.

LI CEDERWALL FRIZZO ser fram emot fortsatta samtal med kommunerna under 2026.

– Nu spinner vi vidare på vårt arbete och fortsätter vår dialog med kommunerna. Jag tror och hoppas att branschen tillsammans med kommunerna kommer att hitta gemensamma vägar framåt för att möjliggöra fler byggstartar. Detta är ett gemensamt ansvar.

A professional portrait of Li Cederwall Frizzo, a woman with long, wavy blonde hair, wearing a dark blue blazer over a yellow top. She is standing against a plain, light-colored background. Her right hand is partially visible, tucked into her pocket.

Li Cederwall Frizzo, affärsutvecklings-
chef på Einar Mattsson och ordförande
i Bostadsutskottet.

FOTO: ÅKE GUNNARSSON

TELLUS MASKINHALL VANN ROT-PRISSET 2025

EN MASKINHALL FRÅN 1960-TALET tilldelades ROT-priset 2025 efter en omfattande och varsam renovering. I dag rymmer Tellus Maskinhall både Vallentuna gymnasium och kommunens centrala verksamheter.

RENOVERINGEN GENOMFÖRDES samtidigt som skolans verksamhet pågick, med omkring 500 elever på plats under byggtiden. Det ställde förstås höga krav på planering, flexibilitet och anpassade arbetsmetoder. Men tack vare en nära samverkan mellan alla inblandade och en flexibel process lyckades projektet över förväntan.

PROJEKTET INNEBAR flera avancerade byggtekniska moment. Bland annat krävdes det ingrepp i den befintliga stommen för att göra det möjligt för nya tekniska installationer och delar av byggnaden förstärktes för att bära nya konstruktioner. Även ljudmiljön har förbättrats. Arbetet genomfördes i etapper för att kunna hantera både säkerheten och den pågående verksamhet i huset.

BYGGHERRE/FASTIGHETSÄGARE	VALLENTUNA KOMMUN
BYGGENTREPRENÖR	ARCONA AB
ARKITEKT	ARCONA ARKITEKTER
ADRESS	GYMNASIEVÄGEN 4, VALLENTUNA

RENOVERINGEN OMFATTADE cirka 9 000 kvadratmeter och innebar både tekniska uppgraderingar och ingrepp i den befintliga stommen. Syftet var att modernisera lokalerna och skapa en mer effektiv användning av fastigheten där gymnasiets elever och kommunens anställda kan arbeta sida vid sida. Samtidigt ville man bevara den unika karaktär med industriell känsla, som byggnaden har. Det har gjorts genom noggranna materialval och återbruk, där synliga installationer har kombinerats med naturmaterial som trä och tegel samt ljusa, öppna ytor.

JURYN FÖR ROT-PRISSET 2025

ORDFÖRANDE MARK ISITT

ANDERS LARSSON, THETIS AB

JAN WEJDMARK, NEWSEC

LARS BENTON, JFALCV INVEST AB

ANDERS LINDH, WITTE SUNDELL, ARKITEKT I DET VINNANDE BIDRAGET AV ROT-PRISSET 2024

FOTO ROT-PRISVINNARE: ROSIE ALM FOTON TELLUS: BARA BILD

ROT-PRISET

ROT-priset instiftades av Stockholms Byggmästareförening 1990 och är ett årligt pris som tillkommit för att främja ombyggnation i Stockholm. Priset ges till det projekt där beställare, arkitekt och byggtreprenör bäst tillvaratagit byggnadens särdrag och kvaliteter.

UR JURYNYS MOTIVERING FÖR VINNAREN

»I EN MASKINHALL från 60-talet lever två dispatat olika verksamheter i ljuv harmoni: Vallentuna gymnasium och Vallentuna kommunhus. Skolan från 1986 har med stor omsorg och precision – mitt under pågående studieverksamhet – kompletterats med toppmoderna och säkerhetsklassade kontors- och möteslokaler för kommunens anställda och medborgare.

EN FUSION SOM INTE BARA uppmuntrar till umgänge över generationsgränserna, utan också tillgängliggör en exceptionell industriepok i Vallentunas historia. Tellus Maskins ande har fått sig en smakfull uppdatering genom blottlagda installationer och precisa kompletteringar i tegel och stansad plåt.

EN RATIONELL OCH ROBUST arkitektur som bildar fond till en föredömligt hög grad av återbrukade möbler och armaturer. Nyckeln till framgången? Ett ovanligt konstruktivt och förtroende- fullt samarbete mellan beställare, byggare och arkitekt.«

NOMINERADE PROJEKT 2025

DRAMATEN
TILLGÄNGLIGHET

HUMLEGÅRDEN 49

KVARTERET EKEN 12

KRISTINEBERGS
IDROTTSPLATS

SVEA ARTILLERI

TELLUS

FOTON NOMINERADE OBJEKT (FRÅN VÄNSTER): JOHAN ELDRÖT, ERIK LEFVANDER, ÅKE E:SON LINDMAN, JOHAN ELDRÖT, HEDVIG ERSMAN, BARA BILD

A portrait of Aneta Mattsson, a woman with long blonde hair, wearing a grey blazer over a light grey turtleneck. She is sitting in a light blue armchair against a blue background. Her hands are clasped in her lap, and she is wearing several rings. The lighting is soft and professional.

Aneta Mattsson, distriktschef
på Skanska och ordförande
i LOU-utskottet

FOTO: ROSIE ALM

BRISTANDE UPPFÖLJNING AV AVTAL SKAPAR OSUND KONKURRENS

När kraven i en upphandling inte följs upp i praktiken blir spelplanen ojämn. Företag som gör rätt för sig riskerar att missgynnas, medan andra kan vinna affärer utan att leva upp till det som avtalats. Under året har LOU-utskottet fortsatt sin dialog med kommuner om hur upphandlingar och avtalsuppföljning kan fungera bättre.

LOU

Förkortningen LOU står för Lagen om Offentlig Upphandling och är en lag som reglerar köp som görs av myndigheter och vissa andra organisationer som är finansierade med allmänna medel.

LOU-UTSKOTTET

LOU-utskottet företräder medlemsföretagen i frågor som rör offentlig upphandling. Utskottet verkar för en sund tillämpning av LOU, bevakar rättsutvecklingen och upprätthåller en löpande dialog med byggherrarna.

REDAN 2024 INLEDDE LOU-UTSKOTTET en dialog med offentliga beställare kring deras arbete med avtalsuppföljning. Det resulterade bland annat i ett frukostmöte för att sprida goda exempel. 2025 har dialogen fortsatt, nu med fokus på kommunerna. LOU-utskottet har träffat flera kommuner i Stockholmsregionen och fått i gång bra diskussioner i detta ämne.

Viljan att bli bättre på att följa upp de upphandlade avtalen finns men kommunerna har kommit olika långt, konstaterar Aneta Mattsson som är distriktschef på Skanska och ordförande i LOU-utskottet.

- Vi har tagits emot väldigt väl av kommunerna vi träffat. Men vi ser också tydliga skillnader. Alla har inte kommit lika långt i uppföljningsarbetet. Många har än så länge bara fokus på ekonomisk uppföljning, men alla vi mött är väldigt öppna, transparenta och nyfikna.

AVTALSUPPFÖLJNING HANDLAR om mycket mer än att bara ha koll på att priset och faktureringen är korrekt. Man måste även säkerställa att alla villkor i upphandlingen efterlevs. Det kan röra sig om allt från att hela eller delar av entreprenörens fordonsflotta ska vara elektrifierad, till specifika säkerhetsföreskrifter eller att beställarens uppförandekod följs. Krav som sällan följs upp när arbetet är i gång.

- Det är ett stort bekymmer eftersom många seriösa företag väljer bort att gå med i en upphandling när de ser kraven och tänker att de inte kan möta dem. Men andra, som är mindre seriösa, går med ändå och vinner kanske upphandlingen men följer sedan inte kraven utan risk för att bli upptäckta.

NÄR AVTALSUPPFÖLJNINGAR ändå sker och brister uppdragas hos den upphandlande entreprenören kan det i värsta fall leda till en hävning av avtalet. Det är dock en kostsam och komplicerad process och ska ses som ett misslyckande för samtliga inblandade parter - beställare, leverantör och i förlängningen även skattebetalarna.

- Syftet med avtalsuppföljning är inte att leda till hävda avtal. Tvärtom är hävningar ofta ett resultat av att uppföljningen sker för sällan eller alltför sporadiskt. När avvikelser inte fångas upp i tid riskerar problemen att växa sig så stora att beställaren till slut inte ser något annat alternativ än att häva avtalet, säger Aneta Mattsson.

- I våra samtal med beställarna framgår det att uppföljning ofta sker med intervall på sex eller tolv månader. Det är för sällan. Under så långa perioder hinner systematiska brister utvecklas och fördjupas innan de upptäcks

UTVECKLINGEN MED ETT ökande antal hävningar är olycklig, påpekar hon.

- Samtidigt är det viktigt att det finns tydliga konsekvenser för aktörer som medvetet bryter mot avtalen eller fuskar. Med kontinuerlig och systematisk uppföljning kan mindre brister identifieras och åtgärdas i tid.

Aneta Mattsson efterfrågar mer realistiska krav, som är tydliga och strukturerade, gärna i form av checklistor och att man redan i upphandlingsskedet talar om vad som kommer att följas upp och när.

- Jag ser även gärna att upphandlarna tar med en tydlig åtgärdsstappa i upphandlingen så att alla vet vad som kommer att ske om ett avtal inte följs.

Även om det går åt rätt håll med avtalsuppföljning finns det fortfarande mycket kvar att göra.

- Vi fortsätter sprida kunskap och hjälpa kommunerna att komma till insikt. Vi är inga poliser utan vi vill inspirera och bygga tillit hos upphandlarna. Under 2026 kommer vi att bredda arbetet och vända oss till fler aktörer som agerar beställare med offentliga affärer.

AKTIVITETER SOM VÄCKER UNGAS LUST ATT BYGGA

Under 2025 har Stockholms Byggmästareförening och Byggföretagen riktat ljuset mot de unga. Flera satsningar har gjorts för att locka ungdomar att söka sig till yrken inom bygg- och anläggning, bland annat byggkollo och yrkesmässor.

MÅNGA BARN OCH UNGDOMAR kommer aldrig i kontakt med de klassiska hantverksyrkena, speciellt inte de som bor i storstadsområdena. För att ändra på detta har Byggföretagen och BYN tillsammans med ett tiotal kommuner runt om i landet arrangerat populära byggkollon för barn mellan nio och elva år. I projektet samverkar man med gymnasieskolor på orten, där elever och deras lärare är med och handleder barnen på kollot.

Ett av dessa byggkollon gick av stapeln i Järfälla i juni 2025. Det blev en mycket populär och uppskattad vecka där de unga deltagarna fick bygga sin egen lådbil. Under handledning av lärarna sågade barnen ut delarna till bilen, monterade ihop dem, målade och utsmyckade dem. Sista dagen avslutades med ett lådbilsrace.

Vi vill ge barnen en chans att upptäcka hur roligt det är att jobba med händerna samtidigt som de har kul under lekfulla och inspirerande former. **ROBIN SUNDBERG**

UNDER BYGGKOLLOVECKAN fick barnen även prova på andra moment som att mura, gjuta i betong, stansa i plåt samt spika och skruva i olika material. Dessutom varvades byggandet med samarbetsövningar och lekar för att stärka gemenskapen i gruppen.

När man får testa olika byggyrken redan som liten väcks intresset för branschen.

FOTO: MAGNUS ALMBERG

DETTA ÄR BYGGKOLLO

Byggkollo startade i Karlstad 2021 och har sedan vuxit och spridit sig över hela landet. I år hölls det byggkollon i ett tiotal städer runt om i Sverige. Grundidén är att inspirera barn och unga att välja praktiska yrken och det långsiktiga målet är att öka antalet som söker till gymnasiet Bygg- och anläggningsprogram.

- Vi vill ge barnen en chans att upptäcka hur roligt det är att jobba med händerna samtidigt som de har kul under lekfulla och inspirerande former, säger Robin Sundberg, projektledare från BYN och Byggföretagen.

FÖR DE ÄLDRE UNGDOMARNA, som ska söka till gymnasiet, arrangerades det i höstas en yrkesmässa i Byggbranschens Säkerhetspark i Märsta. 400 högstadiel elever fick prova på och lära sig mer om ett antal olika yrken inom bygg- och anläggningsbranschen.

Mässan var upplagd som en rundvandring där eleverna gick mellan elva stationer och fick tio minuter per stopp för att prova träarbete, betong, mureri samt måleri och kyl- och värme-pumpsteknik. Ungdomarna guidades runt av gymnasieelever från bland annat byggprogrammet och säkerhetsparken bidrog med en interaktiv dialog om fall från hög höjd.

- På vanliga gymnasieämässor kan man ofta bara prata om de olika yrkena i byggbranschen. Det är varken rättvist för eleverna eller yrkena. Här fick eleverna testa på yrkena handgripligen, säger Robin Sundberg, som var ansvarig för yrkesmässan i Stockholm.

På vanliga gymnasieämässor kan man ofta bara prata om de olika yrkena i byggbranschen. Det är varken rättvist för eleverna eller yrkena. Här fick eleverna testa på yrkena handgripligen. **ROBIN SUNDBERG**

YRKESMÄSSAN I MÄRSTA bygger på en modell som prövats framgångsrikt i Norrköping och Linköping, där konceptet har lett till ökat intresse för byggprogrammet och fler tjejer som söker.

Rafflande race i egenhändigt byggd lådbil avslutade byggkollot.

GOTLAND SATSAR PÅ ATT

Gymnasiemässa för framtidens Gotland

I HÖSTAS DELTOG Stockholms Byggmästareförening och BYN på gymnasiemässan »Framtid Gotland« i Visby. Ett antal medlemsföretag stod i föreningens monter och mötte högstadiееlever som besökte mässan. Som ett lockbete anordnades en populär tävling där ungdomarna kunde göra ett test i BYNS Yrkeskompass för att se vilket hantverksyrke som de skulle passa bäst för. Alla som deltog i tävlingen kunde vinna ett presentkort på butiken Hemmakväll. Det blev en lyckad mässa med många nyfikna besökare och ett stort intresse från ungdomarna.

Nytt branschråd

SATSNINGARNA FÖR ATT locka ungdomar till byggbranschen skedde på bred front på Gotland under 2025. Bland annat bildades ett branschråd för samhällsbyggnad där Region Gotland är samman kallande och Byggföretagen samt ett antal medlemsföretag är med. I rådet ingår även ett par andra branschorganisationer samt Wisbygymnasiet och vuxenutbildningen på Gotland.

- Syftet är att vi ska arbeta tillsammans för att få fler unga att söka sig till byggbranschen. Kompetensförsörjning är vår högsta prioritet och vi måste alla arbeta tillsammans för att öka attraktionskraften för att jobba med samhällsbyggnad, säger Erika Hann, företagsrådgivare kompetensförsörjning på Byggföretagen.

UNDER ÅRET SOM GICK hade branschrådet två möten där man bland annat delade erfarenheter, samtalande kring branschfrågor och konjunkturläge, samt blickade framåt och planerade för gemensamma aktiviteter.

- Vi har till exempel bildat en arbetsgrupp som planerar för ett Byggkollo i Visby under sommaren 2026. Det finns ett stort intresse både från våra medlemsföretag, Wisbygymnasiet och familjer med barn som vill gå på kollo. Visby är dessutom en klockren plats att ha ett Byggkollo på under sommaren, säger Erika Hann.

Erika Hann, företagsrådgivare kring kompetensförsörjning på Byggföretagen.

LOCKA UNGA BYGGGARE

FOTO: ISTOCK

Flera olika utbildningar

BRA PRAKTIK- OCH LÄRLINGSPLATSER är a och o för att ungdomar som vill satsa på en framtid i byggbranschen ska lära sig yrket. Och en bra praktikplats startar med en bra handledare. Detta är utgångspunkten i de nya handledarutbildningar som startat under året, och drivs av BYN. I Visby har Byggföretagen/BYN Stockholm Gotland bjudit in till en fysisk handledarutbildning hittills och fler planeras att äga rum under året.

– De fysiska utbildningstillfällena har tidigare varit mycket populära och medlemsföretagen uppskattar att ses på plats för att nätverka, samtala om de utmaningar som finns med att handleda ungdomar och ge varandra tips och råd i handledarskapet, säger Erika Hann.

ÄVEN VUXENELEVERNA I VISBY har fått utbildningar via Byggföretagen. Under hösten var Erika Hann och hennes kollega Robin Sundberg i Visby och höll en utbildning för vuxeneleverna i yrkesutbildningsavtalet, som ligger inom ramen för byggavtalet.

– Det råder stor okunskap bland vuxeneleverna om deras rättigheter kring lön och villkor vid en lärlingsanställning, så denna utbildning var mycket välkommen, säger Erika Hann som även var ute och träffade alla tredjeårselever på bygg- och anläggningsprogrammet vid Wisbygymnasiet för att utbilda dem i samma ämne.

Farbrorkatt pratar bygg och anläggning

STOCKHOLMS BYGGMÄSTAREFÖRENING HAR INLETT ett samarbete med den lokala Gotlandsprofilen Farbrorkatt, eller Daniel Fabregat som han heter. Under 2026 ska han, på sitt karaktäristiska och humoristiska sätt, berätta om bygg- och anläggningsbranschen i sociala medier. Syftet är att nå ungdomar som ska välja gymnasieprogram, men också deras föräldrar, som ofta spelar en avgörande roll när ungdomarna ska välja linje och skola.

– Farbrorkatt är en populär profil på Gotland som många, både unga och vuxna gillar och följer. Genom att använda humor och en populär lokalkändis hoppas vi kunna sänka trösklarna till branschen och skapa en ökad nyfikenhet kring bygg- och anläggningsyrken, säger Erika Hann.

Du hittar Farbrorkatt på Instagram och Facebook som @farbrorkatt.

FOTO: DANIEL FABREGAT

Alf Björk fick Eric Forss stipendium för 35 år sedan, som ung student vid KTH. Det var ett stort erkännande och en viktig sporre för honom.

FOTO: PRIVAT

»JAG KÄNDE MIG SEDD NÄR JAG FICK STIPENDIET«

Ett stipendium från Eric Forss stipendiestiftelse är mer än ett ekonomiskt tillskott. Det är ett erkännande och ett kvitto på att man visat engagemang och är på rätt väg i byggbranschen.

OM STIPENDIET

Byggmästare Eric Forss stiftelse delar ut stipendier till studenter som har tidigare erfarenhet av byggbranschen och nu studerar vid KTH, Hermods (Stockholm), Nackademin (Stockholm) eller KYH i Stockholms län. Utfärdat yrkesbevis från byggbranschen ses som ett krav för att styrka tidigare yrkeserfarenhet. Exempel på yrkesbevis är träarbetare, plattsättare, murare, håltagare, ställningsarbetare, betongarbetare.

ERIC FORSS-STIPENDIET delas ut varje år till studenter med bakgrund i bygg- och anläggningsutbildningar som valt att fortsätta sina studier på högskola eller universitet. Stipendiet instiftades av byggmästare Eric Forss för att uppmuntra engagemang, yrkesskicklighet och viljan att utvecklas inom samhällsbyggandet.

För Alf Björk, som är delägare Pinerockkoncernen, blev stipendiet just en sådan bekräftelse. För 35 år sen var han student på KTH och fick stipendiet på 8 000 kronor.

- Det betydde jättemycket för mig, men även för min mamma. Hon blev så stolt att hon började gråta när jag berättade om det.

FÖR ALF, SOM KOM FRÅN ETT ARBETARHEM utan akademiska traditioner, betydde stipendiet långt mer än bara pengarna. Det blev ett bevis på att han valt rätt väg och att någon såg hans potential.

- Jag kände mig sedd och uppskattad när jag fick det.

I dag möter Alf Björk stipendiet från ett annat perspektiv - som arbetsgivare. Han har anställt flera personer som fått stipendiet och ser det som ett tydligt tecken på kvalitet.

- De har varit framåt, duktiga och bra yrkespersoner med högt engagemang. För mig är det ett kvitto på att man är en person med höga ambitioner och ansvarstagande, säger Alf Björk.

ERIC FORSS VAR SJÄLV en tongivande byggherre i Stockholm och styrelsemedlem i Stockholms Byggmästareförening. Via stipendiet, som administreras av Stockholms Byggmästareförening sedan 1964, ville han skapa bättre förutsättningar för unga människor med driv och ambition att utvecklas inom byggsektorn. Under de senaste 25 åren har stiftelsen delat ut 4,7 miljoner kronor till sammanlagt 720 stipendiater.

FOTO: ROSIE ALM

POPULÄR YRKESMÄSSA

Hösten 2025 bjöds 400 högstadiееlever in till en yrkesmessa i Byggbranschens Säkerhetspark i Märsta. Där fick de prova på flera olika yrken inom bygg- och anläggning. Det blev ett populärt event som öppnade ungdomarnas ögon för branschen.

FÖRSIKTIG FRAMTIDSTRO
EFTER FLERA KRÄVANDE ÅR

BYGGMÄSTAREGARANTIN

LÖS TVISTEN MED MEDLINGSFORUM

DIALOG MED KOMMUNERNA
OM BYGGKALKYLERNA

ROT-PRISET – VINNARE TELLUS

UPPHANDLINGARNA MÅSTE
FÖLJAS UPP BÄTTRE

BYGGKOLLO OCH YRKESMÄSSOR
SKA TRYGGA ÅTERVÄXTEN

GOTLAND SATSAR PÅ ATT
LOCKA UNGA TILL BYGGBRANSCHEN

ERIC FORSS-STIPENDIET – ETT
KVITTO SOM HÖJER SJÄLVKÄNSLAN

BYGGMÄSTAREFÖRENINGARNA OCH BYGGFÖRETAGEN I ÖST
stockholmsbf.se